

Kirkemusikk og kirkeorgel

(Sist oppdatert: 06.04.2018)

Kirkeorgel, nei takk!

Jeg drar fram igjen en av mine kjøpphester: Kirkemusikk generelt og kirkeorgel spesielt. Jeg modnes og blir eldre, men **jeg blir neppe noen gang glad i det kvinende, pipende og skrikende kirkeorgelet**. Det er et umoderne og lite hensiktsmessig instrument i kirka.

Grunnen til at jeg igjen kom inn på disse tankene er en artikkel som stod på trykk i avisen Vårt Land, både på nett og på papir. Der var det en kirkemusiker (Anders Hovind) som "sutret" over at **kantorer blir forbigått i ansettelsesprosesser**, og at de som får stillingene er personer med "rytmisk band-bakgrunn".

I artikkelen hevdes det at Kirkeloven settes til sides da kantorer ikke blir tilsatt. Personer med "**rytmisk band-bakgrunn**" blir foretrukket foran dem med **kantorkompetanse**. Det blir påstått at mangfoldet er viktig, men kirkemusikeren som uttaler seg mener likevel at kantorer fortsatt bør ha sin basis i orgelspill. Klassisk salmesang akkompagnert av orgel er visstnok tingen.

Jeg vil hevde at **orgelet mer eller mindre har blitt en avgud** og ikke et hjelpemiddel i gudstjenesten. Det virker som om det har blitt viktigere å forsvare kunstnerisk orgelspill enn å tenke på hensikten til en Gudstjeneste. Etter mitt syn skal forkynnelse av Guds og Bibelens ord være det viktigste på en Gudstjeneste. Å drive med kulturelt og historisk forsvar for kirkeorgelet er mindre vesentlig.

Orgelspill og salmer ispedd litt klassisk musikk klarer ikke nødvendigvis å **kommunisere musikalsk eller religiøst sett** med folk flest. Vi er vant med helt andre musikk- og sangformer via radio, topplister for musikk og andre kilder. Det må da være lov til også i kirka å fornye uttrykksformene, da det slettes ikke står noe i Bibelen min at det eneste tillatte instrumentet på Gudstjenester er kirkeorgelet.

I gamle dager var nok orgelet et dugende instrument til å få lyd til alle kringelkroker i større kirkebygg og katedraler. Lyden fra et orgel bærer bra. Imidlertid finnes det nå i de moderne dager lydanlegg som løser denne utfordringen uten bruk av et pipeorgel. Likevel lever orgelet i beste velgående i landets kirker. Dyre er de i innkjøp og lyden som kommer ut passer ikke for mine ører i hvert fall.

Også jeg kan faktisk like orgelspill innenfor pop og rock, men **IKKE fra pipeorgler**. Hammondorgel f. eks. sammen med andre instrumenter kan aksepteres. Pipeorglene derimot som er standardinstrumentet i våre kirker skjærer med sine toner i mine ører og gjør enkelte Gudstjenester til en lidelse. Jeg foretrekker kirker der piano eller "moderne" instrumenter benyttes i stedet for orgelet.

(Hva fungerer best for å stoppe lydene fra et kirkeorgel: Glava i orgelpipene eller sement? Eller muligens er det enkleste å demontere kompressoren som driver orgelet? Dette blir selvsagt bare en lek med tankene. Jeg synker ikke så dypt at jeg i realiteten saboterer et kirkeorgel.)

Enkelte andre orgeltyper enn pipeorgel er altså ok nok også for meg, og da spesielt brukt i litt mer normal musikk enn den trauste kirkemusikken. Det ligger helst i navnet hvorfor jeg ikke liker pipeorgler. Det er og blir pipende og

skrikende lyder og toner som ikke mine ører liker.

Ellers er det innimellom diskusjoner rundt **elektroniske/digitale orgler kontra analoge orgler/pipeorgler**. For meg er dette et valg mellom pest og kolera. Vil helst slippe unna hele orgelgreia. Imidlertid er det nok masse penger å spare på innkjøp av digitale orgler kontra analoge. Disse sparte pengene kan komme vel med til andre formål! Kirkas økonomi er vel ikke så god at man i hver eneste en av landets kirker har råd til "ekte" gammeldagse orgler i millionklassen.

Etter mitt syn er **orgel et ganske så ubrukelig instrument** i forbindelse med allsanger/fellessanger. Instrumentet overdøver ethvert forsøk på allsang fra menighetens side. Instrumentet passer også dårlig til bruk sammen med mer moderne musikkjangere. Med orgelspill og bruk av orgelet som hovedinstrument blir det en monoton og lite variert musikkstil på Gudstjenestene. Piano og/eller flygel er mye bedre musikalske valg sett med mine øyne.

Dagens bruk av kirkemusikk og **kirkeorgel frelser neppe noen**. Orgelspill gir ingen tro eller frelse i seg selv. Kirkeorgel gir tvisomt økt oppslutning og deltakelse på Gudstjenestene. Kirkeorgel er **ikke et godt trekkplaster** for å få flere til å oppsøke våre kirker og til å bli engasjert i kristent arbeid.

Kirkeorgel kan være så **høymusikalsk og musikalsk korrekt** som det bare vil. Likevel synes jeg ikke det er et godt virkemiddel for dagens kirke. Troens hovedbudskap står fast, men den musikalske uttrykksformen kan med fordel endres og moderniseres.

Jeg har til denne artikkelen fått en kommentar hvor jeg gjengir følgende:

"En kirke uten orgelmusikk, er en fattig kirke! Den høytid et godt orgel / en dyktig organist skaper, kan intet band erstatte! Nemlig!"

Unødvendig å si at jeg ikke støtter denne kommentarens innhold. Imidlertid setter jeg pris på å få innblikk i andres meninger rundt saken.

I samme kommentar nevner vedkommende også **digitale kirkeorgler** fra en bestemt produsent. Digitale orgler kan nok være litt mer akseptable for meg. Større fleksibilitet og muligheter for litt mer variert lydbilde.

Bruk av kirkeorgel har en **lang og stolt tradisjon**. Pipeorgelet sin historie går helt tilbake til antikkens Hellas (ca. 250 f. Kr.). I kirkesammenheng har det vært i bruk (minst) siden middelalderen. Reformasjonen styrket orgelets posisjon. For min del vil jeg si at en slik tradisjon med orgel som unikt hovedinstrument er til for å brytes. *På høy tid å få musikken modernisert.*

Har jeg noen musikalsk bakgrunn eller erfaring til å kunne uttale meg i denne saken? Nei, egentlig ikke. Imidlertid mener jeg at **kirka skal være for folk flest** inkludert slike som meg, og ikke et sted for kunstnertyper som liker "sær" nisjemusikk. Mange kantorer, gjerne spesielt de utenlandske, er noen rare kunstnertyper med sært og nisjepreget musikalsk spor.

Balansegangen mellom det tradisjonelle og det moderne kan være noe utfordrende. Det kan bli for mye av det gode når det gjelder show, scenekirke, moderne musikk og kultur også. Gudstjenesten bør ikke være tilnærmet lik en konsert hvor de frammøtte ikke får delta med sin allsang. Man bør ikke hoppe rett fra orgelgrøfta og over til proff konsert og sceneshow-grøfta.

Mange miljøer innenfor den frikirkelige leir (karismatiske miljøer m. m.) benytter seg av "**moderne lovsanger**" og lovsangrytmer. Jeg vil heller ikke frifinne den moderne lovsangen fra kritikk (lenke). På møter med mye lovsang kjeder jeg meg ganske så fort.

Sær som jeg er liker jeg heller ikke **gospel** noe særlig. Dette anser jeg som en kjedelig musikkform, hvor sangen og musikken er monoton, repeterende og skrikende. Nei, rene gospelkonserter frister meg lite.

En diskusjon litt på siden er **bruken av kirkene til (verdslige) konserter**. Kirker og tilsvarende bygg har i utgangspunktet en annen funksjon enn å fungere som konsertlokaler. Kirkebygget skal i hovedsak være et lokale for forkynnelse og ikke et kulturhus. Sett fra mitt ståsted kan det bli litt mye av det "gode" når det gjelder kultur og konserter i kirkebyggene. Spesielt i juletider er det mange artister som trekker til kirkene for å ha et konsertlokale med den rette stemningen.

Våre **salmer**, spesielt de av noe eldre dato, kan oppleves som noe umoderne. Melodi, tone og arrangement kan virke gammeldags, og også selve språket til teksten kan være noe gått ut på dato med rare uttrykk som sjelden brukes i dagligtale. Imidlertid har salmeskatten masse bra tekstmessig innhold og er innom et vidt spekter av tema. Det er ikke bare gladtekster og lovprisning innenfor salmene. Det innholdsmessige i salmene knuser som oftest dagens lovsang helt totalt.

Orgelspill er en ting. Hva slags **sjangere for sang og musikk det er rom for** er også et sentralt spørsmål. Kun bruk av klassiske salmer under gudstjenester appellerer ikke til meg. Både språk og melodi er gjerne utformet slik at salmene ikke gir meg noe. Salmene blir for fremmede og uforståelige i sin form, og de gir meg ikke noe møte med Gud.

Jeg tilhører selv P4-generasjonen (radio). Jeg liker best musikk innenfor sjangerene **pop og rock** fra tidsperioden 1980 og fram til dagens musikk. Sett fra mitt ståsted kunne gjerne musikken og sangen i kirka ha vært mer i samsvar med den musikken jeg er kjent med fra radio og Spotify.

Dagens musikkbruk i kirke- og menigheter virker på meg **fremmedgjørende**. Modernisering av sang og musikk tilpasset dagens moderne mennesker kan forhåpentligvis gi større oppslutning på gudstjenestene. Gjenkjennelighet av rytmer og sanger med forståelig språklig innhold kan være positivt for gudstjenestelivet.

Kirka sin misjon eller oppgave er å formidle det kristne budskapet. For å nå dette målet må fungerende virkemidler velges. Jeg har for min del liten tro på at bruk av pipeorgel og gammeldagse salmer er noe bra virkemiddel for å trekke folk til kirka. Ja takk til nyere og mer hensiktsmessige uttrykksformer på sang- og musikkområdet!

To sitater fra [en tidligere skrevet artikkel](#) her i bloggen:

- **Sang og musikk** i kirka er et kapittel for seg selv. Ofte er kirkemusikk synonymt med kirkeorgel (pipeorgel), trauste salmer og klassisk musikk. En del organister og kantorer er også kunstnertyper som i liten grad klarer å kommunisere musikalsk sett med folk flest. Jeg skulle så gjerne ha sett litt mer moderne sang- og musikkformer (pop/rock) og andre instrumenter i bruk i kirka.
- **Musikken og sangene** i kirka er fremmed for mange. Gamle og trege salmer med vanskelig og gammeldags språk fenger ikke alle lengre! Kan ikke også moderne musikkformer benyttes til å formidle det kristne budskapet? Artister som Bjørn Eidsvåg har enkelte vanskelig for å godkjenne til bruk i kirka, mens salmediktere som levde et utsvevende liv for flere hundre år tilbake i tid aksepteres.

Og:

For noen år siden hadde jeg et leserinnlegg i [lokalavisa Dalane Tidende](#) om kirka mens jeg ennå bodde i [Eigersund](#). Innlegget stod på trykk 16. september 2002 i avisa Dalane Tidende (lokalavis i regionen Dalane, Sør-Rogaland) med tittelen: «[Kirka – en plass for spesielt utvalgte?](#)» ([lenke til skannet kopi av innlegget](#)). I innlegget var jeg blant annet opptatt av vanskelig menighetsråd, kirkeorgel som uegnet instrument (kirkeorgel som torturens instrument), kjedelig og stiv liturgi og at fornyelse av uttrykksformene på gudstjenestene ønskes. I grove trekk kan jeg vel den dag i dag stå inne for det jeg da skrev. Den gjennomførte "[gudstjenestereformen](#)" har heller IKKE bidratt til store forbedringer.

Lenker:

- [Vårt Land: Mener kirkeloven settes til side i tilsetting av kantorer](#)
- [blogg.brr.no: Protest mot enkelte former for kristendom](#)
- [blogg.brr.no: Gudstjenestereformen](#)
- [blogg.brr.no: Djevelen bor ikke i musikken](#)
- [blogg.brr.no: Musikk og musikkstrømming med Spotify og konkurrentene](#)

Del dette:

Lik dette:

Laster...